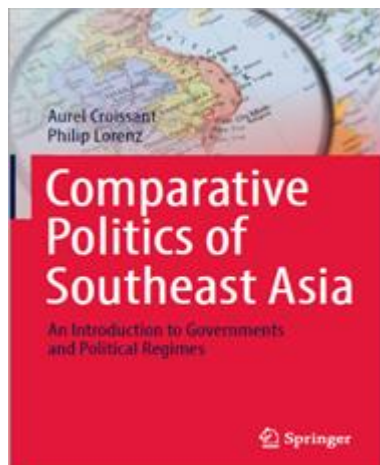

Book Review:

Comparative Politics of Southeast Asia: An Introduction to Governments and Political
Regimes (2018)

นักรบ เถียรอำ*

Nak-rob Dhian-am**

Aurel Croissant and Philip Lorenz. (2018).
Comparative Politics of Southeast Asia: An
Introduction to Governments and Political
Regimes. 453 pages.

หนังสือเล่มนี้เขียนโดย ศาสตราจารย์ Aurel Croissant และอาจารย์ Philip Lorenz สังกัดสถาบันรัฐศาสตร์ (Institute of Political Science) มหาวิทยาลัยไฮเดลเบิร์ก (University of Heidelberg) สหพันธรัฐเยอรมนี แม้คณะผู้เขียนจะมีชื่อคนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ตาม แต่เนื้อหาสาระในหนังสือเล่มนี้ คณะผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูล วิจัย และอธิบายการเมืองและการปกครองในภูมิภาคแห่งนี้ไว้อย่างน่าสนใจ และเข้าใจง่าย นอกจากนี้ คณะผู้เขียนยังมีการแก้ไข และปรับปรุงเนื้อหาสาระให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเหมาะสำหรับนิสิตนักศึกษา และผู้สนใจที่กำลังศึกษาประเด็นการเมืองและการปกครองในมิติของระเบียบวิธีวิทยาเปรียบเทียบ

หนังสือเล่มนี้ ประกอบด้วย 13 บท รวมทั้งสิ้น 453 หน้า ภายในหนังสือเล่มนี้ มีเนื้อหาสาระหลักแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ หนึ่ง การปกครอง/รัฐบาลและระบอบการเมืองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คณะผู้เขียน ได้อธิบายภาพรวมเกี่ยวกับข้อมูลประเทศและวัฒนธรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การอยู่ภายใต้และหลังการปกครองประเทศอาณานิคมในช่วงต่าง ๆ (บทที่ 1) สอง การเมืองและการปกครองตามแต่ละประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 11 ประเทศ (บทที่ 2-12) และสาม สรุปการเปรียบเทียบการเมืองและการปกครอง โดยเชื่อมโยงความเหมือนและความแตกต่างของการเมืองการปกครองทั้ง 11 ประเทศ (บทที่ 13) ขณะที่คณะผู้เขียนได้แบ่งหมวดหมู่ภายในบท เริ่มตั้งแต่ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการทางรัฐธรรมนูญ ระบบ

* อาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: drkmaker15@gmail.com)

** Lecturer, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University. (Email: drkmaker15@gmail.com)

รัฐบาล/การปกครอง ระบบกฎหมายและศาล พรรคการเมืองและการเลือกตั้ง รูปแบบของรัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างพลเมืองและทหาร วัฒนธรรมทางการเมืองและประชาสังคม ระบบสื่อสารมวลชน และที่สำคัญคณะผู้เขียนยังได้คาดการณ์ภาพการเมืองการปกครองของแต่ละประเทศในส่วนท้ายของบทอีกด้วย

จุดประสงค์หลักของหนังสือเล่มนี้ก็คือ การอธิบายเกี่ยวกับโครงสร้าง กระบวนการ และตัวกระทำการของระบบการเมือง ตลอดจนสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง 11 ประเทศ กล่าวคือ เชื่อมโยงข้อมูลในมุมมองเปรียบเทียบ ความแตกต่างทางการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และสังคมในภูมิภาคแห่งนี้ ตลอดจนวิธีการเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างของการเมืองและการปกครองของแต่ละประเทศแล้ว หนังสือเล่มนี้ ยังเป็นฐานเพื่อต่อยอดการทำวิจัยการเมืองและการปกครองในภูมิภาคแห่งนี้ได้อีกด้วย ซึ่งเนื้อหาสาระโดยสังเขป มีดังนี้

ประการแรก รัฐธรรมนูญ

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง อันเป็นจุดเริ่มต้นของการร่างรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร (Written constitution) เพื่อนำพาประเทศไปสู่ความเป็นรัฐสมัยใหม่ รวมไปถึงการออกแบบรัฐธรรมนูญที่มีความแตกต่างกัน เช่น ประเทศฟิลิปปินส์ได้รับอิทธิพลในการร่างรัฐธรรมนูญมาจากสหรัฐอเมริกา ส่วนประเทศบรูไน ประเทศมาเลเซีย และประเทศสิงคโปร์ได้รับอิทธิพลจากกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศอังกฤษ ส่วนประเทศลาว ประเทศเวียดนาม ประเทศเมียนมาร์ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดรัฐธรรมนูญแบบสังคมนิยม และประเทศติมอร์-เลสเตได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่มประเทศลูโซโฟน (Lusophone) เป็นต้น นอกจากนี้ ยังอธิบายถึงระยะเวลาในการบังคับใช้ และจำนวนของรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศด้วย

ประการที่สอง ระบบกฎหมายและการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายคณะผู้เขียนยอมรับว่า ระบบกฎหมายของภูมิภาคนี้ มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกฎหมายอย่างมาก เช่น ประเทศบรูไน ประเทศมาเลเซีย ประเทศเมียนมาร์ ประเทศสิงคโปร์ และประเทศฟิลิปปินส์ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณีหรือคอมมอนลอว์ (Common Law) ในขณะเดียวกัน ประเทศบรูไนก็จะใช้กฎหมายอิสลามแทนในหลาย ๆ คดีอีกด้วย ส่วนประเทศมาเลเซีย เนื่องจากปกครองแบบสหพันธรัฐ มาเลเซียนอกจากจะบัญญัติกฎหมายกลางเพื่อใช้บังคับทั้งประเทศแล้ว ยังบัญญัติกฎหมายที่บังคับใช้ภายในรัฐด้วย ส่วนประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศติมอร์-เลสเต ประเทศกัมพูชา ประเทศลาว และประเทศเวียดนามใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือซีวิลลอว์ (Civil Law)

ในประเด็นต่อมา คือ การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายนั้น ประเทศกัมพูชา ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศไทย ประเทศติมอร์-เลสเต และประเทศเมียนมาร์ได้สร้างศาลพิเศษคือ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ให้มีอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ส่วนประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย และประเทศฟิลิปปินส์กำหนดให้ศาลฎีกามีอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ส่วนประเทศลาว ประเทศเวียดนาม และประเทศบรูไนไม่มีศาลรัฐธรรมนูญ โดยประเทศบรูไนจะทำการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายโดยรัฐสภาหรือสภานิติบัญญัติ นอกจากนี้ คณะผู้เขียนยังอธิบายผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการตรากฎหมายในลำดับรองอีกด้วย

ประการที่สาม ระบบการปกครอง/รัฐบาล

ประเทศไทย ประเทศบรูไน ประเทศกัมพูชา และประเทศมาเลเซีย มีกษัตริย์ในฐานะประมุขแห่งรัฐ (ประเทศกัมพูชา และประเทศมาเลเซีย กษัตริย์มาจากการเลือกของเหล่าผู้ปกครองกันเอง) ส่วนประเทศเมียนมาร์ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศติมอร์-เลสเต ประเทศลาว และประเทศเวียดนาม มีประธานาธิบดีในฐานะประมุขแห่งรัฐ ขณะที่ประเทศเมียนมาร์ ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซีย ประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขแห่งรัฐและหัวหน้ารัฐบาล

ขณะที่ประเทศบรูไน กษัตริย์เป็นทั้งประมุขแห่งรัฐและหัวหน้ารัฐบาล ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทย ประเทศกัมพูชา และประเทศมาเลเซีย กษัตริย์เป็นเพียงประมุขแห่งรัฐ ขณะที่กษัตริย์ของประเทศมาเลเซียทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ส่วนนายกรัฐมนตรีของประเทศไทยมาจากการเลือกของสมาชิกผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ส่วนนายกรัฐมนตรีกัมพูชามาจากการเลือกของสภาแห่งชาติ ทั้งสามประเทศหลังนี้ นายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาล

ประเด็นต่อมา รูปแบบรัฐบาล ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศฟิลิปปินส์ใช้ระบบประธานาธิบดี ส่วนประเทศสิงคโปร์ ประเทศติมอร์-เลสเตใช้ระบบกึ่งประธานาธิบดี โดยประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งและนายกรัฐมนตรีเป็นผู้จัดตั้งคณะรัฐมนตรี และประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย ประเทศกัมพูชา ประเทศลาว และประเทศเวียดนามใช้ระบบคณะรัฐมนตรี หรือระบบรัฐสภา

ระบบสภานิติบัญญัติ ประเทศไทย ประเทศกัมพูชา ประเทศเมียนมาร์ ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศมาเลเซียใช้ระบบสภาคู่ (สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา) และประเทศบรูไน (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ) ประเทศลาว (สภาแห่งชาติ) ประเทศสิงคโปร์ (รัฐสภา) ประเทศอินโดนีเซีย (สภาผู้แทนราษฎร) ประเทศเวียดนาม (สภาแห่งชาติ) ประเทศติมอร์-เลสเต (สภาแห่งชาติ) ใช้ระบบสภาเดี่ยว

ประการที่สี่ ระบบการเลือกตั้ง

ยกเว้นประเทศบรูไน ทุกประเทศในภูมิภาคนี้ รัฐสภามาจากเลือกตั้ง ขณะที่บางประเทศกำหนดการได้มาซึ่งสภาผู้แทนราษฎร และประมุขแห่งรัฐจากการเลือกตั้งโดยตรง นอกจากนี้ ยังอธิบายถึงกลุ่มความเชื่อทางศาสนา และการกำหนดผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งส่วนใหญ่กำหนดอายุ 18 ปี แต่ประเทศอินโดนีเซีย อายุ 17 ปี ประเทศมาเลเซีย 21 ปี ตลอดจนยังอธิบายระบบการเลือกตั้งการเลือกตั้งแบบเสียงส่วนใหญ่-ระบบสัดส่วน

นอกจากทั้ง 4 ประเด็นข้างต้น คณะผู้เขียนยังได้อธิบายในประเด็นระบบพรรคการเมือง ระบบราชการ ความสัมพันธ์ระหว่างพลเมืองและทหาร ความชอบธรรมทางการเมืองและประชาสังคมอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ในความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ หนังสือเล่มนี้มีข้อมูลพื้นฐานพอสมควรที่จะนำไปต่อยอดงานวิจัย และงานทางวิชาการอื่น ๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องได้ เนื่องจากจากผู้เขียนค่อนข้างที่จะรวบรวมประเด็น และปรากฏการณ์การเมืองและการปกครองครอบคลุมในทุกมิติ แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหนังสือเล่มนี้เป็นเพียงการอธิบายข้อเท็จจริงและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้น และยังเป็นประเด็นเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการเมืองและการปกครอง ส่งผลให้เนื้อหาสาระในหนังสือเล่มนี้ จึงไม่สามารถลงรายละเอียดในการอธิบาย และข้อถกเถียงในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ได้มากนัก ซึ่งจะเป็นข้ออ่อนของหนังสือเล่มนี้ รวมถึงหนังสือ/ตำราเล่มอื่น ๆ ที่เขียนเรื่องเชิง “เปรียบเทียบ” ซึ่งจะตรงกันข้ามกับหนังสือ/ตำราที่เขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะ โดยใน

หนังสือเล่มนั้น ๆ ก็จะสามารถอธิบาย และชี้ให้เห็นถึงรายละเอียดในเชิงลึกได้ แต่หนังสือที่เขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะก็มีจุดอ่อนก็คือ เนื้อหาสาระภายใน ไม่สามารถฉายภาพเปรียบเทียบกับทฤษฎี หรือข้อมูลเชิงวิชาการอื่น และข้อโต้แย้งต่าง ๆ อื่น อันอาจเป็นข้อถกเถียงที่น่าสนใจ จนนำไปสู่การศึกษาแนวใหม่ และข้อสรุปใหม่ ๆ ได้ ประกอบกับหนังสือเล่มนี้ ยังมีจุดที่ควรพัฒนา กล่าวคือ คณะผู้เขียนมิได้อธิบายมิติความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การจัดทำข้อสรุปเปรียบเทียบทั่วไปทั้งข้อดีข้อเสียของประเด็นการเมืองและการปกครองของแต่ละประเทศ หรือแม้กระทั่งมีแนวคิดและทฤษฎีใดสนับสนุนแง่มุมของประเด็นการปกครองที่แต่ละประเทศได้เลือกใช้ หนังสือเล่มนี้จึงเป็นเพียงการนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงตามสถานการณ์การเมืองและการปกครองในกลุ่มประเทศภูมิภาคนี้

รายการอ้างอิง

- Croissant, Aurel and Philip Lorenz. (2018). **Comparative Politics of Southeast Asia: An Introduction to Governments and Political Regimes.** Gewerbestrasse: Springer Nature Switzerland.
- นักรบ เถียรอำ. (2563). Book Review: Foundations of Comparative Politics Democracies of the Modern World 3rd edition (2016). วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณี. 2 (1). 84-94.
- นักรบ เถียรอำ. (2562). เอกสารประกอบคำสอน เรื่อง การเมืองเปรียบเทียบ. หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.